

KIEGÉSZÍTÉS

a **Javaslat emléktáblák elhelyezésére** című

2015. november 5-i képviselő-testületi előterjesztéshez

Tisztelt Képviselő-testület!

A Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottság 2015. november 2-i ülésén megtárgyalta a „Javaslat emléktáblák elhelyezésére” című képviselő-testületi előterjesztést. A bizottsági ülésen Borsos Gábor bizottsági tag kérte az előterjesztés kiegészítését dr. Kállay Miklós életútjával.

Dr. Kállay Miklós (Nyíregyháza, 1887 - New York, 1967) a jogi doktorátus megszerzése után előbb kisvárdai szolgabíró, majd 1920-tól két éven át a nagykállói járás főszolgabírója, 1922-től 1929-ig Szabolcs és Ung vármegyék főispánja. 1929-től Bethlen István kormányában kereskedelemügyi államtitkár, az 1931/32-es költségvetési tárgyalásokon a távollévő Bud János miniszter helyett ő képviselte a kereskedelmi tárcát. 1932 és 1935 között földművelésügyi miniszter, majd a Felsőház tagja, 1937-től a Magyar Királyi Öntözésügyi Hivatal elnöke.

1929-1935 között az Egységes Párt, illetve a Nemzeti Egység Pártja, majd 1935-1939 között pártonkívüli programmal volt országgyűlési képviselő (a kemecsei választókerületben). 1942-44 között Magyarország miniszterelnöke.

A fő feladat a később – kissé pejoratívan – „hintapolitikának”, vagy „Kállay-kettősnek” nevezett stratégia megvalósítása lett, aminek a lényegét így fogalmazhatjuk meg: a lehető legkisebb mértékben, de teljesíteni kell Németország kéréseit, közben pedig a lehető leggyorsabban meg kell egyezni az angolszász szövetségesekkel a háború befejezéséről. Kormányzása első fél éve után felemás eredményeket tudott felmutatni: egyfelől sikerült ellenállnia a németek azon követelésének, hogy Bárdossyt, vagy Sztójay Dömét nevezze ki külügyminiszternek, másfelől azonban – Keitel budapesti látogatásának hatására – kénytelen volt felszereltetni és frontra küldeni a Don-kanyarban később megsemmisülő 2. magyar hadsereget, és újabb törvényeket kellett hoznia a zsidóság jogfosztására (IV. zsidó törvény). 1943 során a semleges országokon, illetve Barcza György korábbi londoni követén keresztül fel is vette a kapcsolatot az angolszász szövetségesekkel, 1943 szeptemberében pedig már titkos fegyverszüneti tárgyalások kezdődtek a nyugati hatalmak és Magyarország között. Ekkor úgy tűnt, a „hintapolitika” beteljesíti a hozzá fűzött reményeket, hiszen 1943 nyarán a brit-amerikai csapatok már Itáliában is partra szálltak, miközben javában folyt a második front megnyitásának előkészítése, amit a hazai közvélemény a Balkán-félszigetre várt. Úgy látszott, Horthyéknak sikerül a szovjetek megkerülésével kilépni a háborúból, ami nagy megkönnyebbülést hozott, hiszen az antikommunista konzervatív elit számára a Moszkvával való egyezkedés legalább annyira lehetetlen opciónak tűnt, mint a németek feltétlen támogatása.

A kedvező jelek azonban csak látszólagosak voltak, hiszen a magyar kormánnyal közölt információk dacára a szövetségesek a teheráni konferencián arról egyeztek meg, hogy az új frontot Normandiában nyitják majd meg, ami végleg a rettegett Szovjetunió érdekszférájába tolta Magyarországot. Kállay Miklós és a kiugrást tervező konzervatív politikai körök reményei tehát hamisak voltak, időközben pedig a front eseményei megpecsételték a kormányzat sorsát: a Szovjetunióból kiszoruló németek ugyanis mind közelebb kerültek a Kárpátok

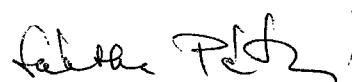
ERKEZETT

hegyláncaihoz, a béketapogatózásokat tökéletesen ismerő hitleri vezérkar pedig a végső vereség elkerülése érdekében biztosítani akarta Magyarország lojalitását. E szándéktól vezérelve a német erők 1944. március 19-én megszállták hazánkat, a német diktátor pedig a bevonulást megelőző napon Klessheimben Kállay Miklós leváltására kényszerítette Horthy kormányzót.

A megbuktatott miniszterelnökkel azonban a németeknek egyéb terveik is voltak, ezért Kállay a török nagykövetségen keresett menedéket, mígnem 1944 októberében önként a nyilasok kezére adta magát. A volt kormányfő Sopronkőhidára, majd Mauthausenbe, később Dachaubá került, ahonnan 1945 májusában az amerikaiak szabadították ki. A szovjet befolyás hatására kezdődő hazai politikai folyamatokat látva Kállay úgy döntött, nem tér vissza Magyarországra, hanem Olaszországban, majd 1953-ban az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le, ahol Magyarország miniszterelnöke voltam címmel később önéletrajzi munkát írt.

Kérem a határozati javaslat mindezek ismeretében történő elfogadását.

Budapest, 2015. november 3.

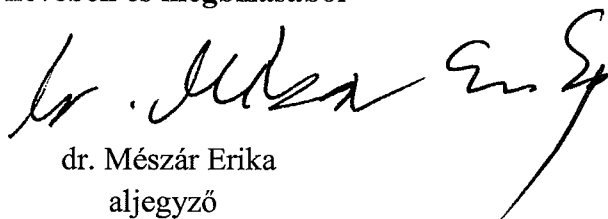
Sántha Péterné
alpolgármester

Törvényességi ellenőrzés:

Danada-Rimán Edina

jegyző

nevében és megbízásából

dr. Mészár Erika

aljegyző